

## АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО МЕДІАПРОСТОРУ ЯК ВАГОМА КОМПОНЕНТА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРА ЖУРНАЛІСТИКИ

*Башманівський В. І., канд. філол. наук, доцент,  
завідувач кафедри журналістики, реклами та PR,  
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

Сучасний суспільний процес характеризується постійним зростання ролі ЗМІ, де особливої ваги набуває підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «061 Журналістика», що спрямована на формування креативних і компетентних фахівців, які матимуть змогу розв'язувати завдання дослідницького та інноваційного характеру. Основоположними факторами в процесі підготовки медіафахівців ХХІ століття є здатність виявляти ініціативу та підприємливість; уміння використовувати знання із соціальних комунікацій, набуті в процесі навчання, в інноваційній діяльності й дослідницькій роботі; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до вибору стратегії спілкування; робота в команді тощо.

Про актуальність означеної проблеми вказували дослідники Н. Сидоренко, В. Іванов, Н. Ліщина, А. Досенко, І. Погребняк, І. Канівець, А. Животко, І. Михайлин, Л. Сніцарчук, І. Срібняк, О. Усманова та ін. Науковці зосереджують увагу на особливостях розвитку української журналістики як складової глобалізованого медіапростору, простежують комунікаційні взаємозв'язки між минулим і сучасним у міжнародному вимірі. Зокрема, зазначені тенденції відслідковуються в книгах «Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.)» Ігоря Срібняка [3], «Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: ідейно-концептуальні засади, періодизація)» Степана Костя [1], «Історія української журналістики ХХ-ХХІ ст.: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Журналістика» Олени Усманової [4], «Від Майдану до Майдану. Новітня історія української журналістики (1989 – 2019)» Юрія Нестерняка, Юлії Нестерняк та Олександра Клименка [2] тощо. Попри значну кількість наукових розвідок з вивчення історії української та світової журналістики, вважаємо за необхідне зосередити увагу на ознайомленні студентів магістратури з актуальними проблемами та етапами розвитку медіа України.

Актуальні проблеми історії українського медіапростору тісно пов'язані з питаннями розвитку сучасної журналістики. Володіння зазначеною інформацією дає можливість медіафахівцям якісно виконувати свої професійні обов'язки, надаючи реципієнтам

журналістські матеріали високого рівня. У контексті пропонованого дослідження розглянемо «Актуальні проблеми історії українського медіапростору» як навчальну дисципліну, що перебуває на етапі активного розвитку.

Освітня компонента «Актуальні проблеми історії українського медіапростору» допоможе здобувачам вищої освіти отримати теоретичні знання про кульмінаційні моменти в розвитку історії українського медіапростору XVIII-XXI ст.; з'ясувати функції та роль українського медіапростору на переламних етапах української історії; ознайомитися з майстерністю кращих українських публіцистів, радіо- та телевізійників, інтернет-журналістів, рекламистів і PR-ників; опанувати методи дослідження тощо. Вивчаючи актуальні проблеми історії українського медіапростору, магістри ознайомлюються з особливостями розвитку українських засобів масової інформації з позицій історії, а саме пражурналістики, що зосереджує увагу на акцентах комунікаційної діяльності інтелектуальної еліти до середини XV ст.

У процесі подальшого вивчення освітньої компоненти майбутні журналісти здобувають знання про зародження й становлення української журналістики в період другої половини XVIII та середини XIX століть. Магістри журналістики, аналізуючи формування українського медіапростору другої половини XIX століття, отримують базові знання щодо першопричин активізації діяльності українських ЗМІ періоду національного пробудження (кінець 1890-х – 1914 рр.) та ролі української інтелігенції в процесі становлення українського суспільства.

Студенти розглядають медіапростір Світової та національно-визвольної воєн (1914 – 1921 рр.). Український медіапростір міжвоєнного періоду (1921 – кінець 1930-х років) також перебуває в центрі магістерських студій, де з особливим інтересом досліджуються питання демократичних підходів до розвитку нових жанрів у друкованих ЗМІ, становлення радіо. Водночас, вивчаються «революційно-більшовицькі» впливи, що спричинили масовий терор та переслідування й розстріли інакодумців. З'ясування медіапростору України періоду Другої світової війни (1939 – 1945 рр.) сприяє зняттю «білих плям» нашого історичного минулого. Дає змогу побачити шлях нашого народу в реалістичному руслі без ідеологічних нашарувань.

Український медіапростір періоду другої половини XX століття охоплює актуальні питання становлення та розвитку телебачення, вдосконалення та появи нових медіажанрів, проблематики журналістських матеріалів, діяльності провідних журналістів тощо. Особливо помітне місце займає медіапростір України періоду незалежності (1991 – 2022 рр.). Розглядаючи цей етап, магістри поглиблено вивчають сучасну журналістську жанрологію, професійний досвід сучасних медіафахівців тощо.

Освітня компонента «Актуальні проблеми історії українського медіапростору» має значний комунікативний потенціал, а її опанування сприяє якнайповнішому, досконалому, довершеному використанню її основ у процесі творчої діяльності майбутніх журналістів. Вивчення цієї дисципліни дає змогу магістрам розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру в процесі професійної діяльності, відстежувати проблемні питання в діяльності сучасних медіа, застосовувати здобуті знання при плануванні наукової роботи чи розробки та реалізації інноваційних медіапроектів.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: ідейно-концептуальні засади, періодизація). Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 272 с.
2. Нестерняк Ю., Нестерняк Ю., Клименко О. Від Майдану до Майдану. Новітня історія української журналістики (1989 – 2019). URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/vid-majdanu-do-majdanu-novitnja-istorija-ukrains-koi-zhurnalistiki-1989-2019.html?gclid=CjwKCAiAk--dBhABEiwAchIw>
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, Київ. 2018. 156 с.
4. Усманова О. Історія української журналістики ХХ-ХХІ ст.: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Журналістика». URL: [https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/458609/mod\\_resource/content/1/Навчально-методичний%20посібник.pdf](https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/458609/mod_resource/content/1/Навчально-методичний%20посібник.pdf)

## ОСВІТНІЙ КОНТЕНТ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ЖИТОМИРЩИНИ

*Бауманівський О. Л., канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри слов'янських і германських мов Навчально-наукового інституту філології та журналістики, Житомирський державний університет імені Івана Франка*

Важко уявити життя суспільства без телебачення, адже саме поява телебачення ознаменувала появу нової епохи та вплинула на виникнення масової культури, відео мистецтва і навіть пересічних творів літератури. Серед усіх інших засобів інформації воно є найлегшим для сприйняття людиною. У результаті появи телебачення світ набув персоніфікованих ознак, а відтак глядач може отримувати конкретну інформацію про те, що, де і як відбувається, незалежно від графічного розташування та відстані від об'єкту події. Людина стає «дистанційним» свідком подій, що відбуваються, вникає в їх історію та процес [4].

Перші телевізійні передачі для більш-менш масового глядача почали транслювати в лютому 1951 року в Харкові. На той час групою ентузіастів під керівництвом В. Вовченка було споруджено аматорський телецентр, він відрізнявся від наступників тим, що стандарт був 330 рядків у кадрі, а в професійному 625. Тим не менше, передачі транслювалися і мали дуже великий попит у харків'ян. Харків став фактично третім містом у Радянському Союзі, після Москви і Ленінграду, де телебачення працювало на досить професійній основі. Транслювати регулярні програми почали у 1956р. До 1960-х років мовлення відбувалося лише у прямому ефірі. Телебачення було досить простим: всього три телевізійних канали в метровому діапазоні (перший та другий канал Центрального Телебачення СРСР і один канал українського телебачення). На початку 80-х років було створено ще один канал, який був у ефірі лише чотири години на день – Навчальна програма Центрального телебачення СРСР [2].

На початку 90-х років у телевізійному просторі України домінували російськомовні телепрограми. Хоча й Україна набула статусу незалежності, проте українські телепрограми транслювали вдвічі менше, оскільки українське телебачення називають дітищем російського телебачення, то і маємо дещо мобільнішу структуру. Основними перевагами російських телепрограм на той час вбачаємо у високій професійній майстерності працівників, сучасній технічній базі тощо. У період створення і розвитку українського телепростору все «калькувалося» з Росії. Проте, станом на 1999 рік структура національного телерадіомовлення України враховувала в собі 25 державних регіональних телерадіокомпаній, Національну та близько 300 недержавних теле- і радіокомпаній, Концерн радіомовлення, радіозв'язку, телебачення (РРТ), які забезпечували доставку сигналу (25 регіональних телепередавальних центрів), і кілька центрів потужного радіомовлення, а також студія «Укртелефільм» [6].